

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında
İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)
Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, Mart 7 1929

Sayı: 119

Musahabe

İrade Kırıcılar

Tren, Anadolunun bağına koşuyor. Sabaha yaklaşıyoruz. Biraz sonra güneş.

Yanımdaki, arkadaşına şöyle dedi: — Amma fena toprak. Ne renk var nede bereket!

Halbuki ne feyyaz, mübarek tarlaların yanından geçiyoruz. Ekinler hiçte bücür kalmamışlar. Dünyanın her köylüsü gibi türk köylüsü de nasırlı eli ve terli alını ile toprak mabuduna, ayazlı sabahta, ibadete gidiyor.

Gözlerimi, memleketinin topraklarını fena gören bu adama çevirdim. Yüzünde gülünç bir gurur vardı... Bu gururu yarım yamalak elde ettiği malûmattan almıştı, ihtimal «Hulâsa her şey Avrupada eyi idi».diyedüşünüyor.

Arkadaşına böyle söyledi.

Bir gün, ilim müesseselerinden birini ziyarete gidiyorum. Laboratuvarın kapısını açtık. Bedbin bir çehre bana anlatıyordu:

— Azizim, hiç ümidim yok, neye çalışacağım. Kim anlıyor

ki. Üstelik tahsisat azlığı içindeyiz. Sonra «Faust» u unuttuk mu? Artık, ilimde «nirvana» ya kani olacaklar var mı zannediyorsunuz?

Halbuki gözlerim materiyeli zengin, ne güzel bir ilim lâboratuvarı görüyordu.

Sükûn içine gömülmüş bu ilim yuvası, çok defa hasretle aradığım, tam manasile bir «Laboratorium» ve «Cogitatoruim» olabilirdi. Seneler geçiyordu, içinden tek bir «ilim» kıvılcımı fırlamamıştı.

Onda «Pasteur» ü, «Pasteur» ün ilk ufacak mütevazı, tavan arasına sıkışmış laboratuvarını gördüm. Zamanının maarif nezaretinden kendisine verilen şu cevabı hatırladım:

«Tecrübeleriniz için size verilecek 30 santimimiz bile yoktur.»

Bu da şüphesiz, irade kırıcılardan bir adamdı. İlmine, hayatın ilmine, memleketin taliine küskün ve yabancı bir uzviyet.

Yarin, türk memleketinde fabrikalar, bugünkü ejderha Avrupanın sınaî hayatı doğacak. Sınıf mücadelelerini, ictimai med ve cezirlerini yaşayan bir makine, Alamanya, Fransa, İngiltere gibi, bir «makine - türkiye» den de bahsedilecek.

Heyhat! kâh şuh ve masum genç bir kız ve kâh kanlı ve korkunç bir ejderha timsahını gösterecek bu «makine-memleket» karşısında da yine irade kırıcılara rast gelinecek!

«Güzellikleri hariçte değil, memleketinizde arayınız. San'at ihtiyaçlarınızı memleketinizin tabiatı, abideleri, varlığı teskin edecektir...»Bunu bir firenk, türk gençlerine söylemiş.

Bu sözü işittiğim zaman, bu firenge bu nasihatı bize verdiğinden dolayı teşekkür etmeği hiçte düşünmedim.

Belki, bu sözü, ona söyletenlere acıdım ve kızdım.

İrade kırıcılar, her sahada

Ömer Seyfettin İçin

Yeni Lisan cereyanı dallanarak, budaklanarak, Türkçülük, halkadoğruculuk, millî hars hareketlerinin doğmasına sebep oldu; işte bütün bu fikrî cereyanların başlangıcı, Ömer Seyfettin'in saf, masum ruhunda feveran eden sâri, müstevli bir iman sıtmasıdır.

ZİYA GÖKALP

Milliyet duygusunun, türkçülüğün lisanî ve edebî safhalardan aşarak idarî ve hatta umumî bir şumul kazandığı şu günlerde - 6 mart 1929 tarihi ölümünün yıl dönümüne de tesadüf etmesi hasebiyle - Ömer Seyfettin'den bahsetmek lüzumunu hissediyorum.

Aziz fikir yoldaşımız merhum Ziya Gökalp'ın dediği gibi: «Yeni Lisan cereyanı dallanarak budaklanarak türkçülük, halkadoğruculuk, millî hars hareketlerinin doğmasına sebep oldu; işte bütün bu fikrî cereyanların başlangıcı, Ömer Seyfettin'in saf, masum ruhunda feveran eden sâri, müstevli bir iman sıtmasıydı.» Gerek Türkiyede, gerek Avrupada bu hakikat, alâkadar olanların - az çok - malûmudur; fakat hem ölümünün yıl dönümü münasebetiyle, hem de bu mühim noktaya karşı, her nasilmikropturlar. Geniş manasıyla ilim ve idealden doğan «san'at»ı da bize, ebediyete kadar, hariçte aratacaklar.

Türk toprakları san'at, ilim ve hayatın diğer bütün tecellileri için en zinde, en bakir, en zengin unsurlarla doludur. Hayatın kâsesi bu topraklarda dolup boşalmak istiyor.

Memleket ilim ve tefekkür sahasında hakikî büyük amelelerini beklemekte haklıdır; fakat

sa neşriyatlarında lâkayt davrananlara bir ikaz olmak üzere şu satırları yazmayı lâzım sayıyorum. Esasen lisan ve edebiyat sahalarında mühim bir merhale olan Yeni Lisan mes'elesini bütün tafsilat ve vesikalariyle neşretmek, bizden sonra gelecek nesillere hakikati anlatmak vazifesini müdrikim; ve bunu yapmak için senelerdenberi hazırlanıyorum. Şimdilik, bazı noktalara temasla iktifa edeceğim.

İlk sayısı (1909-1327) nisanının ortasında çıkan (Genç Kalemler) de (Yeni Lisan) unvanlı ve imzasız bir başmakale vardır ki Ömer Seyfettin'in kaleminden çıkmıştır. O zaman arkadaşım Bulgaristan hududunda bölük kumandanı bulunuyordu. Yeni Lisan namıyla Arap ve Acem kaidelerinden kurtulmuş bir yazı dili esasını müdafaa etmek üzere Genç Kalemler'in

bu büyük ameleler yoktur bahanesile irade kırıcılara meydan neden geniş oluyor? Laboratuvarlarımız mı yok? Tetkik edilecek hasta uzviyetlerden, hadiselerini mutalâa edeceğimiz «tabiat» tan da mı mahrumuz? Türk toprakları, memleketini tetkik edecek her mütefekkiye bağrını açmış bekleyen bir definedir.

Bu defineden, heyhat, çok defa ancak garbın bahsettiğini işittik. İlim idealle beraber yürür. Laboratuvarlarımızı, aynı zamanda birer «Cogitotarium» a kalbedecek, etraflarında ateşli

tevsian neşrini Ömer bana teklif etmişti. Bunu kendi paramızla yapacaktık. O aralık Ziya Gökalp Selâniğe geldi; evlerimiz yakındı; ahbap olduk; kendisine Ömerle olan tasavvurlarımızdan bahsettim. Bunları çok mühim buldu: «ben de iştirak ederim» dedi. Birkaç gün sonra İttihat ve Tarakki merkezi umumisinden bir teskere aldım; bunda Genç Kalemlere muavenet olmak üzere ayda on lira verileceği bildiriliyordu. Âzadan olan Ziya Bey, böyle bir karar çıkartmıştı; biz Ömerle endişeye düştük, ve ben bu endişemizi Ziyaya söyledim: - Biz poletika adamı değiliz, merkezi umumî her hangi bir mes'ele hakkında tesir yapmağa kalkışırsa? dedim. Ziya, buna kat'iyen meydan vermiyeceğini söyledi; ve istediğini neşretmekte serbest kalacağımı ilâve etti. İtiraf ederim ki ilk sayıdan so-

bir mesai halesi doğuracak adamlar, bize, irade kırıcılardan kurtarılmış bir ilim ordusu yaratsın, bunu istiyoruz. İstiyoruz, çünkü buna muktediriz.

Türk topraklarında ilmin bereketli büyük gününü bekliyoruz.

Türk topraklarında, yeni nesli, hasta, mütereddit ve cılız tohumlardan azade bir tarlada, istikbali dikerken görmek hasretindeyiz.

Paris, 1929 Dr. ŞEVKET AZİZ